

Інститут демократії
імені **ПІЛИПА**
ОРИКА

Вісник польсько-українського проекту “Суспільна
підтримка реформи самоврядування в Україні.
Українська мережа клубів громадського діалогу”

Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej

1989 r.

ГРОМАДСЬКИЙ ДІАЛОГ ДЛЯ РОЗВИТКУ

ВИПУСК #02 ВЕРЕСЕНЬ 2016

Polsko-Kanadyjski
Program Wsparcia
Demokracji

Польсько-Канадська
Програма Підтримки
Демократії

Poland-Canada
Democracy
Support Program

Canada

polska pomoc

Fundacja Solidarności Międzynarodowej

Проект співфінансований в рамках Польсько-Канадської Програми Підтримки Демократії, яка є програмою Фондації Міжнародної Солідарності, що фінансується Урядами Канади та Польщі (відповідно до програми польської співпраці для розвитку МЗС Республіки Польщі та Канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку(DFATD))

ЗМІСТ:

ДО ДжЕРЕЛ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ:

навчальний візит до Польщі лідерів Клубів громадського діалогу3

ВРАЖЕННЯ ЛІДЕРІВ КГД ВІД НАВЧАЛЬНОГО ВІЗИТУ ДО ЩЕЦИНА5

НЕ ДАТИ ЗГАСНУТИ НАДІЇ!

За допомогою громадської ініціативи збудували відділення для лікування онкохворих дітей7

ЯК ДОСТУКАТИСЯ ДО ВЛАДИ:

механізми, що дозволяють громадянам впливати на процес прийняття рішень10

Зелений туризм як можливість розвитку сіл Погребищенського району.....15

Звенигородка: роль громадських організацій у формуванні суспільного капіталу.....16

Громадський контроль у сфері благоустрою у Хмільнику. Спроба №217

Як місцеві ініціативи змінюють життя громад Миколаївщини18

Знам'янка дебютувала засіданням про створення ОСББ19

У Нікополі вирішили створити бізнес-інкубатор за польським зразком19

У „децентралізації в освіті” розбиралися на засіданні Олександрівського клубу20

ДО ДЖЕРЕЛ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ:

навчальний візит до Польщі лідерів Клубів громадського діалогу

Із 13 по 18 червня у Щецині в рамках проекту „Суспільне сприяння реформі самоврядування в Україні. Українська мережа клубів громадського діалогу” перебували лідери 21 клубу громадського діалогу з 8 областей України. Метою візиту було знайомство з польським досвідом активізації громадськості, використання її креативного потенціалу, співпраці неурядових організацій з органами влади та місцевого самоврядування у вирішенні конкретних проблем, системою підтримки розвитку громадських ініціатив та неурядових організацій.

За традицією, яка давно вже склалася у співпраці виконавців проекту Щецинського навчального центру Фундації розвитку місцевої демократії (FRDL) та МГО „Інститут демократії імені Пилипа Орлика”, кожна мить візиту була надзвичайно інформативною. Протягом 4-х днів побували на зустрічі з Маршалком Західно-Поморського воєводства, із заступником Президента Щецина, взяли участь у „круглому столі” у Щецинському відділенні Інституту Національної пам’яті спільно із творцям новітньої демократичної Польщі, які належа-

ли до числа лідерів профспілки „Солідарність”, у дискусії на тему „Незалежність Польщі та України – що ми з ними зробили”, яка відбувалася

FRDL були запрошені до студії прямого ефіру „Радіо-Щецин”. Учасники поїздки зустрілися також із головою Щецинського відділення Об’єднання

в Центрі діалогу „Переломи”. Представники делегації разом із Кшиштофом Становським, Президентом Фундації Міжнародної Солідарності, яка співфінансує проект в рамках Польсько-Канадійської програми підтримки демократії, Пшемиславом Фенрихом, автором проекту та директором Щецинського навчального центру

українців в Польщі Яном Сирником, що його ім’я знають чимало родин наших воїнів-добровольців, героїв Майдану, завдяки якому сотні дітей з України змогли відвідати Польщу.

Організатори візиту дали можливість не тільки дізнатися від першоджерел про польський досвід громадської активності, а й відчутти її результати бу-

квально на дотик. Невеликими групами учасники відвідали неурядові організації, а також структурні підрозділи міського уряду, які координують співпрацю з НУО. І ця співпраця охоплює чи не всі сфери суспільного життя. Масштабні музичні фестивалі та просвітницькі заходи проводить Фондація „Академія старовинної музики”. Ця організація не тільки гуртує професійних музикантів, а й досліджує та представляє публіці музикальну культуру Поморського регіону та країн Балтії, дуже плідно співпрацює з львівськими музикантами і доводить, що професійний музикант може відбутися і поза межами традиційних концертно-театральних уста-

нов – філармоній чи театрів. Тільки за рахунок творчого підходу, без владних повноважень і без бюджетних грошей можна вирішувати проблеми цілого мікрорайону, як це роблять у віддаленому від центру Щецина селищі Подюхи, де створили свою систему підвозу мешканців до кінцевих зупинок міського транспорту. Якісніше, душевніше і дешевше допомагає дітям з вадами опорно-рухового апарату громадська організація „Веселка”, яка опікується закладом денного перебування таких дітей.

Як виглядає і відчувається Щецин вершниками двоколісних „коней” мали нагоду спробувати кілька учасників

візиту разом із членами об'єднання „Велосипедний Щецин” під час досить тривалої велопрогулянки вулицями та парками міста. Прикладом фантастичної віри в добро є побудоване цілком за ініціативою громадськості і громадським коштом же і вже 25 років утримуване „Товариством батьків дітей, хворих на лейкемію та інші злоякісні новоутворення” 4-поверхове приміщення для спеціалізованого дитячого онкологічного відділення, що носить ім'я „Святого Миколая”.

Підсумком візиту стала спланована робота клубів громадського діалогу, нові теми для обговорення в своїх громадах, на появу яких наштовхнуло побачене в Польщі, нові ідеї, які обов'язково виростуть у нові корисні ініціативи для мешканців українських міст і сіл.

**Експерт проекту КГД
Оксана КОЛІСНИК**

ВРАЖЕННЯ ЛІДЕРІВ КГД ВІД НАВЧАЛЬНОГО ВІЗИТУ ДО ЩЕЦИНА

ВАСИЛЬ БІЛОКІНЬ, ЛІДЕР КГД З ПОГРЕБИЩА НА ВІННИЧИНІ:

- Цікаво було дізнатись про роботу Центру надання адміністративних послуг, над упровадженням якого та його структурою так багато сьогодні в нас дискусій. Такий Центр у Щецині знаходиться на першому поверсі міської ради, у якому надаються абсолютно всі послуги, які необхідні жителям міста. Як він працює? У ЦНАПі посеред великого залу знаходиться інформаційний відділ, де особа отримує консультацію та бланк на послугу, яку бажає отримати. Заповнює його та отримує номер електронної черги до відповідного відділення надання послуги. Відділення надання послуг розташовані по периметру приміщення. Тут приймають громадян представники відділів та управлінь надавачів адміністративних послуг. У таке відділення особа здає свій заповнений бланк та необхідні документи, отримує повідомлення про здачу документів, в якому вказано дату отримання готових документів. Хід виконання своєї послуги можна відслідковувати на сайті міської ради. Після завершення розмови з працівником ЦНАПу я попросив бланки на ті послуги, що надаються у них, і хочу сказати, що майже всі вони складаються із одного аркуша. Мабуть, немало й важливим в роботі

міської ради та Західно-Поморського воєводства є те, що середній вік управлінців складає до 50 років, це люди, які „горять своєю справою”. Це відчувається у спілкуванні з ними. Не все, звичайно, ідеально, щось виходить не одразу, щось критикується, але існує спільна єдина мета — зробити сьогодні те, чим маєш пишатися завтра.

ВАЛЕНТИНА ПУРИЧ З КГД У ПАВЛОГРАДІ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ І СВІТЛАНА МАТВЄЄВА З КГД У БОГДАНІВЦІ НА МИКОЛАЇВЩИНІ:

- Лідери мережі клубів громадського діалогу відвідали Регіональний осередок соціальної політики міста Щецина. Це колосальний досвід для нас. Найбільше вразило те, що влада тісно співпрацює з громадськими організаціями та заздалегідь планує зустрічі та консультації, фінансування, а також делегує частину своїх повноважень. Найвищий контроль за виконанням завдань здійснює громадськість.

...На відміну від України, у бюджеті м.Щецина завчасно закладаються кошти для реалізації проектів громадського бюджету (проекти складають жителі) та для фінансування ініціатив громадських організацій. Загалом ця сума складає 1,5% від суми річного бюджету. Дуже хочеться, щоб і на Україні були такі можливості реалізувати свої маленькі мрії. Цікавим є те, що підтримуються навіть самі „нерентабельні” проекти, працівники центру соціальної політики називають їх „крейзі”, наприклад, навчання пенсіонерів співу чи танцям...

МАРИНА КОЦЮРА, ЛІДЕР КГД З КУП'ЯНСЬКА НА ХАРКІВЩИНІ:

- Були дуже змістовні зустрічі з Маршалом Західно-Поморського воєводства Ольгердом Геблевичем (*праворуч на фото*) та паном Президентом міста

Щецин. В ході дискусії з'ясувалося, що в нас дуже багато спільного, що стосується проблем місцевого самоврядування – освіта, впорядкування лікарень, підтримка обдарованої молоді, розподіл бюджету на нагальні потреби території, співпраця з громадськістю. Але підходи до їх вирішення досить різні. Що мене найбільш вразило — це потужня співпраця влади міста та воєводства з громадою та громадськими організаціями. Громадські організації в Польщі створюються не на папері, під

вибори чи під якимсь (чиєсь) замовленням, а це реальний громадський сектор, який щільно співпрацює з владою, моніторить її діяльність, виступає дієвим експертом і консультантом в питаннях управління територією. І це дійсно працює! Громадські організації ніхто не вважає такими собі „міськими божевільними”, яким, мовляв, нема що робити, ось і створюють „видимість бурхливої діяльності”. Це дієвий механізм, який наявно демонструє, що влада — це делегований громадою менеджер і виконавець, і цей менеджер повинен виконувати завдання, встановлені та окреслені саме громадою (до речі, за кількості населення Західно-Поморського воєводства в 1700 тис., в них лише 30 депутатів).

ОЛЕГ БАТУРІН, ЛІДЕР КГД З НОВОЇ КАХОВКИ (ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ):

„Реформа місцевого самоврядування, проведена в Польщі після 1989 року, була найважливішою з усіх реформ. І так вважає більшість поляків. Бо вона включала реальну децентралізацію. Так, коли нема на кого скинути відповідальність, це не просто. Але завдяки реформі ми тепер маємо реальний результат: гарні дороги, добру інфраструктуру, а міста можуть справді добре розвиватися”, - стверджує перший заступник Президента міста Щецин Кшиштоф Соска.

Бюджет 400-тисячного міста на рік

— 500 млн. євро. Всі делеговані державою повноваження повністю фінансуються з держбюджету.

Уточнив у Кшиштофа Соски, чи достатньо держава виділяє коштів громаді на виконання делегованих повноважень.

— Зазвичай коштів на делеговані повноваження не вистачає. В деяких моментах, коли їх не вистачає, ми подаємо на уряд до суду, вимагаючи фінансувати в повній мірі делеговані повноваження. Бо для нас уряд - це партнер, а ніяк не керівний орган чи начальник.

Приклад по освіті Щецина. Субвенція з держбюджету на рік становить 500 млн. злотих, місто додає 170 млн. Державної субвенції не вистачає часом на виплату зарплат освітянам, проте місцеве самоврядування повинно в першу чергу фінансувати матеріально-технічну базу навчальних закладів.

НЕ ДАТИ ЗГАСНУТИ НАДІЇ навіть тоді, коли підстав майже не залишається — цю Місію прийняла на себе Маженна Гурська, очоливши понад 20 років тому Об'єднання батьків дітей, хворих на лейкемію та інші злоякісні новоутворення. Їхню з чоловіком Домініком надію тоді затьмарив страшний діагноз, поставлений єдиній доньці — лейкемія. Це в ті часи майже вирок, багатьох батьків він змушував опускати руки і впадати в розпач. Ну а ті, хто боролися, могли наштовхнутися на проблеми, вирішення яких, здавалося, від них не залежали.

У Щецині, наприклад, для лікування дітей існувало єдине відділення, де в палатах на 6-8 ліжок лежали хворі і на ангіну, і на гастрит і ... Туди ж госпіталізували і дітей зі злоякісними новоутвореннями та лейкемією, в тому числі й тих, які проходили курси хіміотерапії. Одуjuanня, та навіть виживання за цих обставин було просто дивом — ослаблений імунітет онкохворих дітей просто не витримував. Значна смертність потягла за собою перевірки високого медичного керівництва з Варшави, яке постановило: або створювати спеціалізоване відділення, або всім онкохворим дітям лікуватися — на Познань чи Варшаву, за півтисячі кілометрів від рідної домівки. Другий варіант розв'язання проблеми дуже сподобався керівництву госпіталю за принципом: “З

НЕ ДАТИ ЗГАСНУТИ НАДІЇ!

Як за допомогою громадської ініціативи збудували відділення для лікування онкохворих дітей

очей — подалі, серце без печалі”. На відчайдушні прохання батьків розглянути перший варіант, надійшло тільки: “грошей нема і в майбутньому навряд чи будуть”.

Маженна Гурська казала, що просто не могла з цим погодитися! Бо це озна-

чало закрити на довгі роки перспективу для дітей Західного Помор'я лікуватися неподалік від домівок, створити страшенні проблеми для родин, які й так опиняються на межі виживання. Дуже важливим прийнятого рішення був той факт, що в госпіталі працювали ліка-

рі, фантастично віддані своїй роботі і які мали би продовжувати працювати в Щецині. А рішення прийшло таке: побудувати відділення для лікування онкохворих дітей власними силами.

Масштаб завдання просто приголомшував — орієнтовна вартість будівництва 10 мільйонів злотих. Справа здавалася настільки примарною, що про неї відмовлялися говорити ті, хто мав надати станартні дозволи на будівництво. Власне, рада Медичного університету, чийм структурним підрозділом був госпіталь, просто відмовлялася розглядати це питання. Але домагаючись цієї згоди подружжя Гурських та їхні одностайні не сиділи склавши руки. Вони знайшли проєктувальників, які б погодилися відійти від шаблонів у побудові лікувального закладу і врахувати побажання батьків та рекомендації лікарів щодо особливостей лікування онкохворих дітей.

Зрештою, обрана від самого початку тактика “малих просувань”, обумовила і подальший успіх. Вона, можливо, надала рішучості одному з проректорів університету закликати колег просто до здорового глузду: “Послухайте! Вони ж не грошей просять, вони просять дозволити їм спробувати! Що ми втрачаємо, погодившись? Але не погодившись, ми будемо завжди мати докори від багатьох родин, які втратять шанс лікувати своїх дітей”. На початок будівництва була зібрана

сума, яка дозволяла ледь-ледь розпочати “нульовий цикл”, але будівництво розпочали з розрахунком на те, що люди будуть впевненіші, а добродійники — сміливіші, бачачи, як їхні кошти йдуть одразу “в діло”. А будівничі на-

магалися якомога голосніше розповідати про свої малесенькі кроки, наче заохочуючи всіх недовірливих, всіх “та куди їм!” приходити і дивитися. Розпочавши будівництво з пожертв “на карнавку”, внесків батьків, підприємств та фірм, будівничі поступово привернули увагу більш потужних міжнародних жертводавців, які, втім вимагали звіту за кожен кілограм цементу чи

цвяшок. І Об'єднання батьків дітей, хворих на лейкемію та інші злоякісні новоутворення, витримали цей іспит на бездоганну доброчесність. Варто зазначити, що останній мільйон злотих надала така держава, визнавши таким чином вартість і реальність громадської ініціативи. Так за 7 років стало сучасне 4-поверхове обладнання і оснащене приміщення, в якому одночасно можуть лікуватися до 40 дітей до 18 років, з денним стаціонаром і поліклінічними консультаційними кабінетами.

Це приміщення за символічний 1 злотий було “продане” госпіталю. Воно отримало свою назву і свого небесного патрона — Святого Миколая. На відміну від усього світу, до дітей, які лікуються тут, Святий Миколай приходить двічі на рік — 25 грудня на Різдво і 1 червня на Міжнародний день захисту дітей.

Та, за словами Маженни Гурської, мета була ще об'ємніша: створити такі умови, які б підтримували в усіх, хто стикається з проблемою онкологічних захворювань у дітей, віру в можливість подолання хвороби. Треба було переналаштувати лікарів знаходити відповідний тон розмови і з батьками, і з дітьми, зрештою, говорити зрозумілими на загальними словами. Треба було, зрештою, створювати ситуацію, коли б лікарі мали умови та засоби для роботи, не почувалися б безсилими перед хворо-

бою. Треба було працювати з середнім медичним персоналом. У відділенні відмовилися від звичних “постів чергової медсестри” за скляними стінами — простір став відкритішим, від білих халатів і від білих лікарняних стін. Відділення нагадує радше простір дитячої студії образотворчого мистецтва, де на стінах, на стелях можна бачити результати творчості і самих дітей, і працівників відділення, які з часом стали навіть змагатися одне з одним, чи то прикрашаючи різдвяні ялинки, чи просто придумуючи щось нове і радісне для ока. У відділенні на кожному поверсі є кімнати для ігор і місця, де школярі можуть робити уроки. І все це поєднується з відповідним режимом стерильних палат, спеціальних повітряних шлюзів, інших необхідних засобів для такого типу відділень.

Донька Гурських давно одужала, але Маженна і Домінік продовжують працювати в Об'єднанні. Для Маженни ця робота стала невід'ємною частиною життя. Вона знає, що власний досвід впевненості в успіхові і свою наполегливість, навіть впертість, у гарному сенсі цього слова, має передати всім, хто стикається з бідною. Насамперед, вона вважає за необхідне мотивувати людей на роботу: “Я кажу батькам, які часто перебувають в стані крайнього розпачу і розгубленості, що їм буде потрібне терпіння і гроші. Не зважаючи, що держава забезпечує

лікування за стандартами, у онкохворі дитини є потреба в особливій реабілітації, в особливому харчуванні. А цілком імовірні випадки, коли в розпорядженні лікарів не виявляється необхідних саме цій дитині препаратів і ми мусимо діставати їх буквально в режимі “на вчора”. Тому для кожної дитини на рахунок Об'єднання відкривається субрахунок, на який вони можуть збирати пожертви, що потім використовуються для потреб саме цієї дитини.”

За роки у Об'єднання батьків дітей, хворих на лейкемію та інші злоякісні новоутворення з'явилося багато друзів і помічників у Польщі і за кордоном. Іноді завдяки такій дружбі вдається вирішувати дуже складні питання. Зокрема, коли треба було в терміновому порядку відправити групу дітей на реабілітацію за кордон з супроводом, з медичними препаратами та апаратурою, то цю проблему вирішувала вся Західно-Поморська митниця, дітей до літака з візками і штативами з крапельницями на руках несли військові прикордонного загону. Домінік Гурський згадує, що у нього завмерло серце, коли він побачив, як здоровенні хлопці, посміхаючись, часом відверталися, щоб змахнути сльози. Прикордонники вже давно є донорами крові для дітей відділення. І таких прикладів мона було б наводити безліч. “Насправді для хворих дітей збирати кошти не так вже й важко, —

зазначає Домінік Гурські, — це людське горе зрозуміле всім”. Але варто також врахувати й те, що здобути такий авторитет і таку довіру, коли б на перший заклик з готовністю відгукувалися і ринкові підприємці та фермери, і закордонні мільйонери — дуже не легко.

Останніми роками офісом Об'єднання і його голови є маленький кабінетик на останньому поверсі відділення. Кабінетик, щоправда, більше нагадує склад іграшок і якихось дитячих речей — візочків, самокатів. На цьому ж поверсі розташовані готельні номери, де за досить символічну плату можуть жити батьки, яким треба бути поруч зі своїми дітьми, і кімната відпочинку для лікарів. Майже щоденну свою роботу Маженна Гурська, голова Об'єднання, робить як волонтер, не отримуючи за це плати. У 2015 році вона отримала звання Щецинянки року. Але чи не кожного дня поспішає до своєї домашньої майстерні, аби вночі виконати чергове замовлення на виготовлення зубних протезів (вона є професійними зубним техніком), а зранку знову пильнувати вогники надій, які не можуть згаснути...

Сторінка Об'єднання в Інтернет
<http://stowarzyszenierodzicow.pl/>

Експерт проекту КГД
Оксана КОЛІСНИК

ЯК ДОСТУКАТИСЯ ДО ВЛАДИ:

механізми, що дозволяють громадянам впливати на процес прийняття рішень

ДЕМОКРАТИЧНА модель державного управління передбачає активну участь громадськості у процесі прийняття рішень. Це вимагає поінформованості широких верств населення про можливість такої участі, наявності у членів територіальної громади певних знань та навичок у підготовці необхідних нормативно-правових документів, а також найголовніше – наявності відповідних правових механізмів та процедур.

Такі механізми, з одного боку, дозволяють громадянам

впливати на процес прийняття рішень, а з іншого – дають можливість швидко та ефективно ухвалювати ці рішення.

Попри наявність таких механізмів, не всі представники громадськості знають про їх існування, про їх особливості (який із механізмів буде найбільш ефективним в певній ситуації) і, як наслідок, – не використовують їх на практиці. Тож у цій публікації я спробую дати коротку характеристику основним формам участі громадськості в процесах прийняття рішень.

1. Звернення громадян

У Законі України «Про звернення громадян» йдеться, що всі громадяни мають право звертатися до органів влади з зверненнями, а ті, в свою чергу, обов'язково мають надати відповідь.

До органів влади можна звертатися з заявами, пропозиціями чи скаргами – все це і є звернення громадян.

Коли доведеться писати звернення, то варто пам'ятати, що в ньому обов'язково потрібно вказати того, до кого звертаєтесь, зазначити своє прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання, а також саму суть звернення. Не варто забувати, що звернення має

бути обов'язково підписане та зазначена дата. Цього алгоритму потрібно обов'язково дотриматися. Якщо щось прогавити, то чиновник отримає право не розглядати таке звернення взагалі.

До речі, якщо у скарзі написати, що маєте бажання бути присутнім під час її розгляду, то чиновник, який отримає таку скаргу, повинен це забезпечити.

Усі звернення, зазвичай, розглядаються та вирішуються у термін не більше одного місяця від дня отримання. Хоча, можуть бути й винятки: якщо звернення не потребує додаткового вивчення, то воно може бути розглянуто невідкладно, але не пізніше 15 днів.

Жодної плати за розгляд звернень не може бути взагалі.

З власної практики можу сказати: є

випадки, коли громадян примушують писати якісь звернення. Так от, закон чітко зазначає, що ніхто не може бути примушений до написання чи підписання якогось звернення – це справа винятково добровільна.

Більше того, закон забороняє переслідувати громадян і навіть членів їх родин за подання звернення, а також за критику, яка висловлена в таких зверненнях.

МАЛЕНЬКА ХИТРИСТЬ. Інколи чиновники можуть ігнорувати ваші звернення. Що ж тоді робити? Як довести, що він справді його отримав, аби потім вказати на бездіяльність?

Для цього потрібно, щоб був хоч якийсь доказ, що ваше звернення було таки отримане. Підтвердженням цього

може бути, наприклад, повідомлення про вручення рекомендаційного листа. Тобто ви пишете звернення, йдете на пошту і відправляєте його рекомендаційним листом з повідомленням про доставку. Після того, як чиновник отримає ваш лист, повідомлення з відміткою про отримання повернеться до вас.

Є ще один, більш простий та більш ефективний спосіб. Коли звернення готове, зробіть з нього копію. Прийшовши в приймальню попросіть особу, яка приймає звернення, зареєструвати його і поставити на копію відмітку про його отримання. Вам зобов'язані поставити таку відмітку. В подальшому ви легко зможете довести, що чиновник таки отримав ваше звернення.

КОЛЕКТИВНІ ЗВЕРНЕННЯ

Такі звернення майже нічим не відрізняються від індивідуальних, про які ми говорили раніше. Ті ж самі терміни розгляду, ті ж самі вимоги щодо оформлення. Але є один прецедент, про який варто розповісти.

В статуті територіальної громади міста Хмільника є окрема стаття, яка присвячена колективним зверненням.

Ось про що там йдеться: „Колективні звернення, підписані більш як 50 жителями міста, розглядаються органами і посадовими особами місцевого само-

врядування, до яких вони надійшли, невідкладно... Інформація про колективні звернення, підписані більш як 500 жителями міста, негайно передається до міської ради (в разі, якщо вони надійшли до інших органів або посадових осіб місцевого самоврядування)”.

Тобто, якщо колективне звернення

питання про недовіру посадовій особі органу місцевого самоврядування. Тобто, мешканці мають повне право надіслати звернення, яке підписане не менш, ніж 500 хмільничанами – і вимагати в ньому відставки міського голови. І рада таке звернення має розглянути невідкладно.

підписали 500 хмільничан і надіслали, наприклад, на ім'я міського голови, то таке звернення має негайно передатися до міської ради, а потім розглянутися не одноосібно міським головою, а всіма депутатами під час пленарного засідання ради.

Ще одна цікавинка: метою колективних звернень може бути порушення

Тож пропоную всім переглянути власні статuti територіальних громад, якщо такі у вас затверджені. Може у вашому статуті є й інші цікавинки щодо колективних звернень? До речі, Статут територіальної громади має найвищу юридичну силу щодо всіх рішень, які приймаються на рівні міста.

2. Запит на інформацію

Як і звернення, запит можна подавати не тільки в паперовому, але і в електронному вигляді.

Досить цікавий момент – закон не зобов'язує вас пояснювати чиновнику навіщо вам та чи інша інформація. Ви можете, наприклад, проживати в селі Вінницької області, а звертатися до Львівської міської ради з проханням надати Статут їх громади – і вам його

зобов'язані надати. Без додаткових запитань чи пояснень.

Власне запит на інформацію має містити ваше ім'я, поштову адресу або адресу електронної пошти. Також можна вказати номер свого засобу зв'язку, але це не обов'язкова вимога.

Запит має містити загальний опис інформації, або назву документу, який ви хочете отримати.

Також запит має містити підпис та дату, якщо ви подаєте його в письмовій формі.

Відповідь на ваш запит на інфор-

мацію мають надати за 5 робочих днів. Термін розгляду може бути продовжений до 20 робочих днів, але за умови, якщо потрібно буде шукати великий обсяг інформації. Таке продовження терміну має бути обґрунтованим.

Зазвичай надання інформації на запит є безкоштовним, але, якщо запитована інформація міститься більше, як на 10 аркушах паперу, то в такому разі ви змушені будете оплатити фактичні витрати на друк та копіювання. Ціни на таке встановлюється окремо кожним органом влади.

МАЛЕНЬКА ХИТРИСТЬ. Інколи чиновники можуть відмовити в наданні інформації, або зробити вигляд, що взагалі не отримували такого запиту. Це буває, коли посадовці не хочуть ділитися інформацією, або така інформація містить не дуже зручні для посадовця факти. Що ж тоді робити? Як довести, що ваш запит справді було отримано?

Діємо так, як у випадку зі зверненням: рекомендаційний лист із повідомленням про доставку чи реєстрація звернення в приймальні чиновника.

До речі, попри те, що електронна форма надсилання запитів є досить ефективною, на практиці довести, що ви той запит надсилали на електронну адресу органу влади буде трішки проблематичніше. То ж пропоную, якщо вага питання досить висока, скористатися можливістю подати паперовий варіант запиту на інформацію.

Що нам гарантує законодавство України?

Свого часу наша держава ратифікувала Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод. Саме цей документ є ключовим у відносинах між державою та громадянами. Також не варто забувати, що всі гарантії держави по відношенню до громадянина чітко прописані в Конституції України, а саме – в розділі II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина».

До речі, Конституція України є основним законом і має найвищу юридичну силу. Тобто всі Закони та інші документи не мають їй суперечити.

Також в Конституції зазначається, що всі органи державної влади та місцевого самоврядування, а також їх посадові особи мають діяти

лише так, як це передбачено самою Конституцією та законами. Я колись висловив тезу, якою ввів в ступор посадовців про те, що чиновники не мають прав, а мають тільки обов'язки. І це справді саме так: вони мають лише обов'язок діяти так, як написано в законі. Тобто – жодної самодіяльності.

Варто зазначити, що, окрім прав, кожен має й обов'язки перед державою. Ці обов'язки також прописані в Конституції України. Їх всього 4, а саме:

- Захищати Вітчизну;
- Не заподіювати шкоду природі та культурній спадщині;
- Сплачувати податки;
- Дотримуватися законів.

3. Депутати та їх обов'язки перед виборцями

Чомусь маємо досить негативну тенденцію бачити зазвичай своїх депутатів тільки перед виборами, коли вони, ще кандидати, активно агітують і обіцяють все, чого тільки душа забажає.

Але вибори проходять і громадяни залишаються зі своїми проблемами сам-на-сам.

Це стосується депутатів всіх рівнів, та зараз поговоримо про депутатів місцевих рад, тобто сільських, селищних, міських, районних та обласних.

У кожного депутата є свої обов'язки перед виборцями. І зараз мова піде саме про ці обов'язки.

Окрім інших законів, які визначають обов'язки наших обранців, ключовим є Закон України «Про статус депутатів місцевих рад». Саме цей закон і визначає певні обов'язки депутатів перед своїми виборцями – підтримувати зв'язок з своїми виборцями, інформувати їх (двічі на рік) про

роботу міської ради, брати участь в громадських заходах, вивчати громадську думку та потреби виборців тощо.

Також депутат обов'язково має здійснювати прийом виборців та розглядати їх письмові чи усні звернення, звітувати перед виборцями про свою діяльність (хоча б один раз на рік). Окрім цього, є досить цікавий, і, на мою думку, доволі малопоширений механізм, який дозволяє виборцям, через свого депутата, бути почутими місцевою владою. Це – доручення виборців.

Право на інформацію

Право на інформацію є чи не найважливішим правом, якщо йдеться, приміром, про контроль влади. Бо як же можна контролювати, якщо не знаєш, що робить влада? Доступ до інформації про діяльність органів влади визначається Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Зупинімося на його основних засадах. Отже – публічна інформація це інформація про діяльність органів влади: про їх рішення, про плани діяльності, про повноваження та функції тощо.

Варто зазначити, що не вся інформація може бути доступною для громадянина. Наприклад, є таємна, конфіденційна чи службова інформація. Але у будь яких випадках не може бути закритою інформація про рішення органів влади, розпорядження бюджетними коштами та майном громади, прізвища осіб, які ці кошти чи майно отримали, а також інформація про доходи посадовців.

Закон містить досить великий перелік інформації, яку

мають оприлюднювати органи влади (до речі, їх в законі називають розпорядниками інформації). Зазначимо найцікавіші моменти.

Отже, органи влади зобов'язані оприлюднювати:

- інформацію про свою структуру та повноваження;
- перелік та умови отримання послуг;
- плани проведення та порядок денний своїх засідань, якщо мова йде, наприклад, про міську раду чи виконавчий комітет;

Також варто зазначити, що орган влади не має жодного права прийняти якесь рішення, не оприлюднивши спочатку його проект. Закон чітко визначає, що всі рішення, які хочуть затвердити, наприклад, міські ради, мають спочатку бути оприлюднені за 20 робочих днів до їх прийняття.

Самі ж рішення, які прийняли, також мають бути оприлюднені, але вже не пізніше, ніж через 5 робочих днів після їх затвердження

Виборці відповідного округу можуть давати своєму депутату відповідні доручення. Для цього потрібно провести збори, на які запросити депутата. Зрозуміло, що такі доручення не повинні суперечити законодавству, а їх рішення має бути в компетенції місцевої ради.

Якщо більшість учасників зборів підтримали доручення депутату, то він зобов'язаний довести прохання чи вимогу виборців до місцевої ради чи її виконавчих органів. Вони, в свою чергу, мають проаналізувати таке доручення і прийняти відповідне рішення.

Доручення виборців враховується під час розробки, наприклад, міських програм. І якщо на окрузі є потреба в ремонті дороги, то можна дати відповідне доручення своєму депутату, отримавши таким чином шанс на те, що вашу дорогу буде включено в програму ремонту дорожнього покриття.

Також потрібно знати, що депутат зобов'язаний інформувати виборців про хід виконання доручення, яке він отримав.

4. Місцевий референдум

Зараз дуже багато розмов про те, що рішення мають прийматися за прямої участі громадян. Тобто шляхом прямого волевиявлення. Одним

із механізмів такого волевиявлення міг би стати місцевий референдум. Чому міг би стати, а не є? Бо зараз в Україні його провести практично неможливо.

а також перелік питань, що вирішуються виключно референдумом, визначаються законом про референдуми».

Саме законом, а не Статутом гро-

Зараз спробую пояснити, чому. Такий механізм, як місцевий референдум, передбачений статтею 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

У тій статті, зокрема, зазначено й таке: «порядок призначення та проведення місцевого референдуму,

мади чи якимись іншим документом.

На жаль, зараз в Україні такого закону немає. І провести місцевий референдум просто неможливо.

Експерт проекту КГД Віталій ДОРОХ

(Продовження в наступному номері)

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК МОЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ СІЛ ПОГРЕБИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ

ТАКІЙ ТЕМІ присвятили засідання Клубу у Погребищі 19 липня. Вона з'явилась не випадково. Ще під час візиту в Польщу у червні, спілкуючись із власницею місцевого кемпінгу „Маріна”, у погребещенських активістів виникла ідея розвитку сільського зеленого туризму в районі, як одного із видів сільського бізнесу. Природа району, як кажуть, аж проситься милувати своєю красою око туриста. Та й історія міста Погребище та району давня та цікава, бере початок ще з далекого 1148 року.

На засідання Клубу запросили керівника відділу культури та туризму райдержадміністрації Галину Кравчук, яка взяла активну участь у обговоренні згаданої теми. Дискусія учасників була активна та змістовна, згадувались цікаві історичні моменти краю. Цікаву інформацію озвучила Катерина Ситнюк про версію походження назви Київської Русі від наймення річки Рось, про інші історичні події, які мали місце у витоків річки Рось.

Як приклад розвитку зеленого туризму учасниками засідання було розглянуто презентацію „Цікаве село Гайове”, яку люб'язно передала Оксана Бас – господиня гостинної садиби „Подільська родина” с. Гайове (Барський район) та голова громадської організації Вінницького обласного осередку спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Після ознайомлення з презентацією Наталія Білоконь виступила з ініціативою організувати поїздку для охочих займатись зеленим туризмом до села Гайового повчитись та перейняти досвід організації Гостинних садиб та

pog-mrada.gov.ua

зеленого туризму в цілому.

Підводячи підсумки засідання вирішили інформацію про можливість розвитку сільського зеленого туризму у Погребищенському районі довести до відома сільських голів, щоб виявити активних сільських жителів, які б виявили бажання організувати гостинні садиби в себе у селах.

ЗВЕНИГОРОДКА: РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ СУСПІЛЬНОГО КАПІТАЛУ

ПРО РОЛЬ громадських організацій йшлося на засіданні Клубу громадського діалогу в приміщенні Звенигородської сільської ради 22 липня. Тут були присутні депутати сільської ради, депутат Олександрійської міської ради Олександрія, керівники місцевих громадських організацій, працівники сільської ради, активні жителі сіл Марто-Іванівка, Звенигородка, Олександропо-Степанівка, а також представник СТОВ „Гірник”.

„Мету нашого заходу ми визначили як започаткування діалогу між місцевою владою та громадських організацій, використовуючи досвід Польщі, – говорить координатор Клубу Лілія Котляр. – У Щецині, який відвідували лідери українських КГД, понад тисяча неурядових громадських організацій і майже половиною з них опікується та надає допомогу ГО „Сектор 3”. Розповіла також про роботу громадської організації „Веселка”, яка опікується закладом денного перебування дітей з вадами опорно-рухового апарату”.

У Звенигородці – 4 громадські організації. На засіданні Клубу учасники заходу обговорили можливості їх підтримки місцевою владою. Зокрема, вирішили надати для їх ефективної роботи приміщення для прийому громадян та забезпечити доступ до Інтернету.

Загалом засідання пройшло у формі дружнього діалогу. І звелось не лише до розмови.

„Більшість із присутніх схиляються, що потрібно зміни розпочинати з себе і потрібно діяти, щоб зробити наші

села кращими, – зазначила координатор Звенигородського КГД. – Зрештою, під час чаювання після засідання люди вирішили, що можемо, залучивши ресурс громади, зробити дитячий майданчик біля старого клубу, прибравши захаращену територію в центрі села та інше. І вже в неділю 24 липня організували таке велике прибирання для дитячого свята, яке відбулося завдяки колишньому жителю с. Марто-Іванівка Анатолію Коломійцю. На суботник запрошували батьків, але до прибирання долучились й дідуся-бабусі і самі діти”.

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ У ХМІЛЬНИКУ. СПРОБА №2

21 липня у Хмільнику відбулося засідання Клубу громадського діалогу, під час якого обговорили розвиток у місті громадського контролю у сфері благоустрою. Участь у заході взяли посадовці міської ради, депутати, представники органів самоорганізації населення, керівники комунальних підприємств, а також експерти ГО „ПРАВО” та ЗМІ. Також на засідання завітали гості: представники КГД із Липовця Ольга Собко та Олеся Шиманська.

Керівник ГО „Право” Віталій Дорох розповів про правове регулювання

діяльності громадських інспекторів благоустрою населених пунктів, а також про прогалини в регулюванні. Зокрема, він повідомив, що законодавство не визначає діяльність громадських інспекторів на рівні міст обласного значення, а також не містить методик відбору потенційних інспекторів з благоустрою. А це є дуже важливим, зважаючи на те, що громадські інспектори мають повноваження складати протоколи про адміністративні порушення в сфері благоустрою.

„Ще в 2011 році ми пропонували нашій міській владі запровадити громадський контроль в сфері благоустрою, – зазначив Віталій Дорох. – Тоді, за результатами громадської експертизи, ми запропонували затвердити низку документів, які б стали основою для подальшого розвитку такого виду контролю за благоустроєм в нашому місті. Але, через незрозумілу позицію міської влади, тоді наші пропозиції були відхилені. Зараз ми робимо спробу №2 і дуже сподіваємося, що на цей раз справа таки зрушиться з мертвої точки”.

Потрібно буде вирішити низку питань: відібрати осіб, згодних бути громадськими інспекторами, навчити, забезпечити методичними матеріалами, налагодити співпрацю громадських інспекторів з правоохоронними органами тощо.

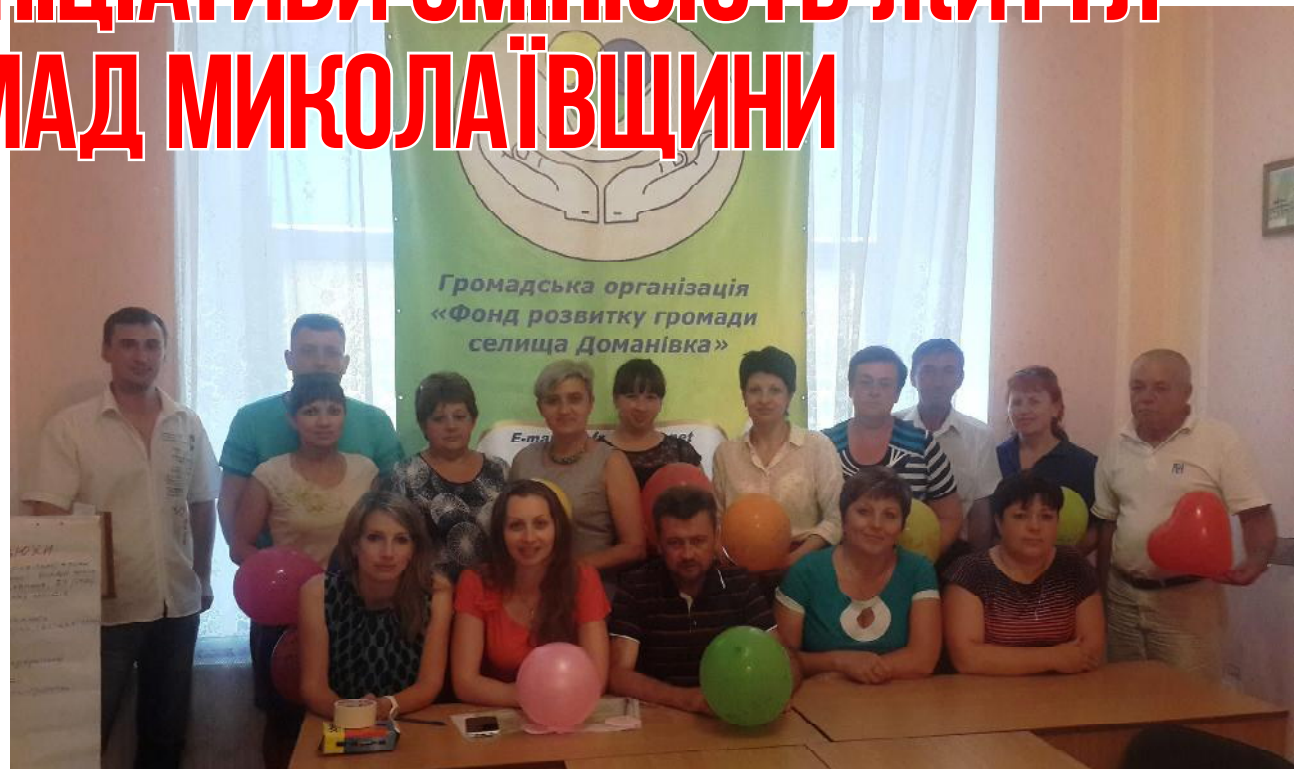
Під час обговорення Віталій Дорох передав керуючому справами виконкому міської ради Ігорю Павлюку розроблений експертами організації пакет документів, які потрібно затвердити в системі місцевого самоврядування Хмільника, аби закласти нормативно-правову основу діяльності громадських інспекторів благоустрою населених пунктів в місті.

ЯК МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ ЗМІНЮЮТЬ ЖИТТЯ ГРОМАД МИКОЛАЇВЩИНИ

ПІД ТАКИМ гаслом 6 липня провели спільне засідання Клубів громадського діалогу Миколаївської області на тему: „Сильні локальні громади – ключ до успішного самоврядування. Облаштування громадського простору”. Метою Клубів є зміцнення компетентності та стимулювання активності місцевих еліт у впровадженні реформи місцевого самоврядування, розвитку громад. До роботи долучилися ініціативні мешканці селища, депутати, представники об'єднаних місцевих громад, ЗМІ.

Засідання провели в режимі скайп-конференції і воно виявилось вкрай інформативним: С.Матвєєва та О.Максютенко поділились враженнями від навчального візиту в м.Щецин (Польща), беручи участь у проекті „Суспільна підтримка реформи самоврядування в Україні. Українська мережа клубів громадського діалогу”. Члени ГО „Фонд розвитку селища Доманівка” презентували початок реалізації проекту „Комфортний громадський простір Доманівки”. А.Доля провела тематичну дискусію: “Що

таке громадський простір і чому він нам потрібен?”. Обговорення опитування громадської думки про місце для сучасного громадського простору та Конкурсу ескізів „Моя ідея краща” провела І.Святченко.

Учасники заходу визначили процедуру підготовки та проведення анкетування та Конкурсу ескізів; домовилися про інформування жителів Доманівки про реалізацію проекту.

„Ідея Клубів громадського діалогу як форма обговорення та пошуку

рішень для важливих місцевих проблем, як засіб гуртування громад - реальний шлях до співпраці, взаємодії влади та громади, – зійшлися на думці активісти – Ми можемо без кінця нарікати на негаразди у оточуючому нас житті та захоплюватись, що в сусіда трава зеленіша, але коли стикаємось із необхідністю змінити щось у власному житті, оточенні, докласти певних зусиль, часто здаємося. Завдяки проекту ми дійсно почали більше питань виносити на обговорення”.

ЗНАМ'ЯНКА ДЕБЮТУВАЛА ЗАСІДАННЯМ ПРО СТВОРЕННЯ ОСББ

СТВОРЕННЯ та організація роботи об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ). Це 15 липня у Знам'янці обговорювали на засіданні Клубу громадського діалогу. У засіданні взяли участь голови та секретарі деяких ОСББ міста Знам'янка.

„Зібрання клубу проводимо вперше. Залучаємо не лише місцевих доповідачів, а й з інших міст. На дебютному заході нашими тренерами були голова Громадської ради м. Знам'янка Світ-

лана Філіпова та керівник ГО „Центр сприяння органам самоорганізації населення м. Кропивницький” Мирослава Черна”, – розповіла координатор місцевого клубу Світлана Бабаєва.

„Кропивницький на березень 2016 року по створенню ОСББ від Знам'янки відставав. У обласному центрі було створено 21 ОСББ, а у Знам'янці – 50%. У вашому місті активність громадян висока. Відзначаю, що потрібно не лише керувати будинком, а й жити дружньо”, – зауважила, у свою чергу, Мирослава Черна.

Тренери розповіли про перші кроки новостворених ОСББ після юридичної реєстрації.

Нині ведуться перемовини з лідерами громадських організацій із різних міст щодо їх участі у наступних засіданнях. „Хочемо надати інформацію жителям Знам'янки, щоб вони не боялися брати на себе ініціативу. По завершенні засідання учасники запропонували перелік питань, які б вони бажали обговорити на наступних засіданнях”, – додала Світлана Бабаєва.

У НІКОПОЛІ ВИРІШИЛИ СТВОРИТИ БІЗНЕС-ІНКУБАТОР ЗА ПОЛЬСЬКИМ ЗРАЗКОМ

НА ЗАСІДАННІ Клубу на тему "Польський досвід роботи з ОГС: Бюро неурядових організацій та бізнес-інкубатор. Ідеї для впровадження в м. Нікополь Дніпропетровської області" 11 липня зібралися активісти місцевого КГД та члени правління Агенції регіонального розвитку.

Керівник Клубу Анжела Близнюк розповіла про навчальний візит до Польщі в м. Щецин, зокрема, про Бюро неурядових організацій: про діяльність цієї організації, її статус,

фінансову життєздатність, співпрацю з іншими неурядовими організаціями.

„Ця тема всіх зацікавила, й поставило питання, чи можливо таку практику запровадити в нашому місті, – зауважує Близнюк. – Членами Клубу було запропоновано звернутися до міського голови з проханням розглянути можливість на 2017 рік внести доповнення в структуру виконавчих органів міської ради щодо створення нового відділу по роботі з ОГС”.

Наступним питанням розглянули створення Бізнес-інкубатора на при-

кладі роботи бізнес-інкубатора в Щецині. Спільним обговоренням на Клубі вирішили підтримати цю ідею і визначили цільову аудиторію інкубатора – жінок, в тому числі переселенок зі Сходу України й молодих жінок з вадами здоров'я. Основною метою роботи інкубатора буде допомога їм у відкритті власної справи (стартапі), отримати знання в бізнес-школі інкубатора, спілкуватися, отримувати різні консультаційні послуги, підняти й підтримати позитивний психо-емоційний стан жінок.

У „ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ОСВІТІ” РОЗБИРАЛИСЯ НА ЗАСІДАННІ ОЛЕКСАНДРІВСЬКОГО КЛУБУ

В ОЛЕКСАНДРІВЦІ Кіровоградської області 24 травня під головуванням лідера клубу, директора місцевого НВК №3 Людмили Литвин відбулося перше засідання КГД діалогу в Олександрівському районі. Тут обговорили питання перспектив розвитку освіти Олександрівщини.

У роботі клубу взяли участь голова РДА Ольга Борота, голова райради Григорій Гончаренко, лідер провідного клубу Олександр Шамрай з м. Кам'янка на Черкащині, начальник відділу освіти РДА Сергій Тимко, депутати райради, директори та вчителі загальноосвітніх закладів району, представники профспілкових організацій освіти, працівники методичного кабінету відділу освіти РДА.

Розпочинаючи роботу Клубу, його лідер Людмила Литвин розповіла присутнім про створення КГД в Олександрівському районі та основні напрямки його роботи. Власним досвідом у цьому напрямку з присутніми поділився лідер

КГД Олександр Шамрай з м. Кам'янка, який є координатором діяльності клубів у регіоні. А потім керівники району підписали меморандум про співпрацю з Клубом.

З перспективами розвитку освіти на Олександрівщині у контексті реформування присутніх ознайомили начальник відділу освіти РДА Сергій Тимко, голова РДА Ольга Борота та голова

районної ради Григорій Гончаренко. Зокрема, мова йшла про створення у районі освітнього округу у складі п'яти навчально-виховних об'єднань. Учасники засідання активно обговорили, висловили свої пропозиції щодо своєї „децентралізації в освіті” району.

Освітяни також обговорили та внесли свої пропозиції до Положення про присудження районних премій одарованим учням та педагогічним працівникам.

А далі, розділившись на групи, учасники засідання обговорювали можливі ризики та проблеми, необхідні заходи для підвищення ефективності організації роботи закладів освіти у рамках реформування, висловлювали свої пропозиції та шляхи їх використання.

Результатом засідання роботи Клубу стало винесення на розгляд постійної комісії райради Положення про присудження районних премій одарованим учням та педагогічним працівникам.

Над Вісником працювали Вікторія Мальована (Україна) і Анна Лончковська (Польща).
Переклад польського тексту Магдалена Братко.

Публікація відбиває власні погляди авторів і не може ототожнюватися з офіційною позицією Міністерства закордонних справ Республіки Польщі та Уряду Канади.